

ZMENA KLÍMY

AKO VPLÝVA PŔDA NA ZMENU KLÍMY

PREČO JE PŔDA DŔLEŽITÁ?

Zmena klímy sa týka všetkých obyvateľov a celej našej planéty. Aké sú následky zmeny klímy a dlhodobého znižovania vodozadržnej kapacity pôdy?

erózia pôdy
a dezertifikácia

znižovanie
zásob
podzemných
vôd

prívalové
dažde
a povodne

vysoké
teploty

sucho
a prírodné
požiare

Vedeli ste, že kľúčovú úlohu v adaptácii na zmenu klímy zohráva dažďová voda a zdravá pôda?

Realizáciou adaptačných a manažmentových opatrení na pôde spolu s integrovaným využívaním dažďových vôd v krajine môžeme podporiť udržanie a zlepšenie ekosystémových služieb pôdy v podmienkach meniacej sa klímy.

Prívalové dažde dopadnú na pôdu, ktorá je vplyvom dlhotrvajúceho sucha vysušená a zapečatená, čo spôsobuje, že má nízku vsiakavosť a nedokáže prijať množstvo vody z prívalového dažďa. Značná časť vody odtečie nevyužitá.

Pôda tak nezíska dostatočnú vlahu, ktorá by jej pomohla preklenúť nasledujúce suchšie obdobie, znižuje sa v nej obsah organickej hmoty a biologická aktivita, čo ďalej znižuje jej vodozadržnú kapacitu a zvyšuje náchylnosť na eróziu.

V zastavanom území je veľká časť dažďových vôd odvedená kanalizáciou. Erózia pôdy prispieva k vysychaniu lesov a dlhodobý pokles vodozadržnej kapacity pôdy znižuje zásoby podzemných vôd, čo má nepriaznivý vplyv aj na hladiny vodných tokov, znižovanie úrody. V konečnom dôsledku negatívne ovplyvňuje potravinovú sebestačnosť krajiny.

Pôda je obmedzený a vzácny prírodný zdroj, ktorý má vysoký celospoločenský význam, avšak rýchlo podlieha degradačným vplyvom. Aj preto je jej ochrana súčasťou štátneho záujmu. Pôda je pre nás dôležitá z hľadiska poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, kvality životného prostredia, ochrany klímy a každodenného života.

Produkčné a ekosystémové služby pôdy:

- produkcia potravín a zachytávanie uhlíka
- zadržiavanie, filtrovanie a transformácia živín a vody, podpora biodiverzity
- chladenie krajiny vegetáciou

Pôda je najväčší rezervoár vody v krajine a pomáha v boji proti suchu. Je preto potrebné:

- zvrátiť degradáciu pôdy a zabezpečiť jej protieróziu ochranu
- zlepšiť využívanie dažďovej vody a zvyšovať vodozadržnú kapacitu pôdy
- zvyšovať obsah organického materiálu v pôde a krytie pôdy vegetáciou

PŔDA – UHLÍKOVÁ A VODNÁ BANKA KRAJINY

Nová koncepcia na ochranu pôdy, cieľom ktorej je zlepšenie stavu a kvality vody a pôdy, zvýšenie odolnosti, podpora klimatickej stability, biodiverzity a uhlíkovej neutrality.

Komplexné riešenie vytvorením systému podpory udržania a obnovy kľúčových ekosystémových služieb pôdy a štruktúr krajiny prostredníctvom troch realizačných nástrojov:

- **Klimatický fond pre pôdu**
nový motivačný a podporný nástroj
- **Informačný a monitorovací systém PŔDA**
efektívne prepojenie informácií o zdraví, manažmente a využívaní pôdy
- **Certifikačný systém Uhlíková a vodná banka**
systém na zapojenie sa vlastníkov a užívateľov pôdy do udržateľných lesných a poľnohospodárskych postupov, ktoré prispievajú k zachytávaniu uhlíka z atmosféry v pôde a k zvyšovaniu vodozadržnej kapacity pôdy

UDRŽANIE
PRODUKČNEJ
KAPACITY
A ZDRAVIA PŔDY

POTRAVINOVÁ,
ENVIRONMENTÁLNA
A ENERGETICKÁ
BEZPEČNOSŤ

Cieľom integrovaného manažmentu dažďových vôd v katastrálnych územiach obcí, v lesoch, na poliach a v intravilánoch miest a obcí je zvyšovanie vodozadržnej kapacity pôdy a štruktúry krajiny a zmierňovanie negatívnych následkov zmeny klímy.

Prostriedky na dosiahnutie cieľa:

- Rušenie alebo sanácia starých lesných ciest a zväžnic, protierózna ochrana a vodozadržné prvky v lesoch, hradenie bystrín a strží.
- Na poľnohospodárskej pôde pôdo-ochranné postupy, ktoré zabezpečujú krycie plodiny, striedanie plodín, mokrade, bezorbové postupy, agrolesníctvo, organické hnojenie, vrstevnicové postupy orby alebo vyčlenenie plôch v rozmedzí 5 – 10% pre krajinné, vodozadržné a protierózne prvky.
- V zastavanom území eliminácia pečatena povrchov pôdy a podpora návrhov na udržateľné riešenia čistenia komunálnych odpadových vôd a využitia bioodpadu.

Dosiahnutie uhlíkovej neutrality v sektore pôda (LULUCF) do roku 2035 vyžaduje zásadnú zmenu spôsobov obhospodarovania pôdy a zlepšenie štruktúry krajiny.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR rozpracúva Konceptiu oceňovania a financovania ekosystémových služieb pôdy a krajiny.

Cieľom je ochrana a obnova produkčnej kapacity pôdy pre produkciu potravín a biomasy prostredníctvom zvyšovania jej vodozadržnej kapacity a obsahu organického materiálu v pôde.

Budujeme pôdohospodársku znalostnú bázu NEXUS:

- je jadrom Znalostného a inovačného systému v pôdohospodárstve (AKIS)
- pomenúva vzťahy, prepojenia a súvislosti systémov: voda - pôda - vegetácia - klíma - potraviny - energie
- skvalitňuje poradenstvo a rozvíja inovácie

System oceňovania a poskytovania platieb za obnovu a udržanie ekosystémových služieb pôdy a krajiny miestnym komunitám a užívateľom pôdy zabezpečí:

KLIMATICKÝ FOND PRE PÔDU

Viac zdrojov príjmov, viac oblastí podpory, platobný systém

INFORMAČNÝ A MONITOROVACÍ SYSTÉM – PÔDA

Evidencia, monitoring, hodnotenie vplyvov, stavu a využívania pôdy

UHLÍKOVÁ A VODNÁ BANKA

Certifikačný systém, možnosť založenia a vedenia účtu v banke

Ak ste vlastníkom, správcou alebo užívateľom pozemku, budete si môcť otvoriť účet v Uhlíkovej a vodnej banke. Tento certifikačný systém bude pozemky evidovať a vyplácať platby na plochu s cieľom podporovať udržateľný manažment pôdy.

MPRV SR navrhuje systémové riešenie, ktoré je zásadnou inováciou pôdohospodárskej politiky s celonárodným i medzinárodným dosahom.

Spôsoby obnovy pôdy a ochrana uhlíka v pôde:

- Fit for 55 (eliminácia emisií z pôdy)
- Uhlíkové poľnohospodárstvo
- Regeneratívne poľnohospodárstvo
- Krajnotvorba
- Starostlivosť o krajinu a rozvoj mimoprodukčných činností na pôde

INTEGROVANÉ
LOKÁLNE PÔDNE
A VODNÉ
PLÁNOVANIE = ZÁKLAD
PRE UDRŽATEĽNÉ
VYUŽÍVANIE
DAŽĎOVÝCH VÔD A PÔDY